

Інтернет-портал мережі військових бібліотек України: структура та основні інформаційні складові

О. М. Островська

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: ostrovska.olena.myk@gmail.com

Paper received 02.09.18; Accepted for publication 08.09.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2018-178VI29-15>

Анотація. У статті запропоновано модель організації військових ресурсів мережі Інтернет. Визначено структуру, інформаційні складові порталу української військової бібліотеки, який має стати органічною частиною бібліотеки. Доведено, що при його вдалому розвитку військові книгозбірні можуть серйозно заявити про себе як про повноправних учасників системи інформаційних комунікацій завтрашнього дня.

Ключові слова: інтернет-ресурси військової тематики, портал військової бібліотеки, структура, складові порталу, розвиток бібліотечної сторінки.

Вступ. Інтернет-портал військової бібліотеки призначений для здійснення діяльності книгозбірні в електронному середовищі як її веб-представництва. Він забезпечує формування внутрішнього веб-середовища бібліотеки і інтеграцію із зовнішнім середовищем, а також є маркетинговим засобом просування діяльності бібліотеки і виконання її сутнісних і похідних соціальних функцій в електронному просторі. Його реалізація включає два основних етапи: створення (розробка) і подальша експлуатація (підтримка і розвиток його функціональності). Перший етап передбачає розробку і запуск в експлуатацію порталу як інформаційно-програмного продукту. Другий – його експлуатацію в якості веб-представництва бібліотеки в електронному інформаційному просторі. При його реалізації враховуються цілі і завдання військової книгозбірні в умовах електронного середовища, вимоги якості, зафіксовані в міжнародних документах, раціональний розподіл, інтеграція з традиційними технологіями бібліотеки [3].

Провідний вчений сучасності з бібліотечних електронних ресурсів і технологій К.В. Лобузін зазначає: «Для оптимізації зусиль користувачів веб-ресурсів необхідно застосовувати портальні рішення, які дозволяють організувати інтернет-комплекс, орієнтований на інформаційні потреби певної аудиторії. Інформаційні потреби наукової аудиторії користувачів мають свої особливості і вимоги, пов'язані, в першу чергу, з необхідністю надання оперативного доступу до достовірних джерел наукової інформації, які пройшли рецензування та експертну оцінку» [2].

Огляд публікацій по темі. До проблематики інформаційних ресурсів бібліотечних установ, розробки інтернет-порталів та сайтів бібліотек зверталися такі вітчизняні науковці як К. Лобузін, І. Лобузін, Л. Костенко, Л. Філіппова (Нагорна), Д. Соловяненко, І. Торлін, Т.П. Павлуша, Л.Г. Петрова та інші. Серед існуючих праць є монографії, статті у фахових виданнях, доповіді на наукових конференціях тощо.

Створення й оптимізація веб-ресурсів та проблем їхнього впровадження, зокрема сайтів, розробка методик дослідження сайтів (інформаційного наповнення, структури) та створення інформаційного образу об'єкта сайтобудування знаходять відображення у роботах групи дослідників наукового та освітнього інтернет-простору: О. І. Алдохінірі, А. С. Біккулова, Н.

І. Гендіної та Н. І. Колкової, О. Кулевої, В. В. Міняйлова та Б. І. Покровського, В. Б. Борщева, Н. С. Карташова, Н. В. Максимова, А. В. Нестерова, А. К. Скуратова, Я. Л. Шрайберга.

Досвід практичної організації бібліотечних порталів і сайтів як особливого комунікативного каналу, а також технічні та програмні рішення по їхньому створенні представлені в останніх публікаціях Ю. Є. Хохлова, Ф. С. Воройського, І. Бахмина, Т.Ф. Берестової, П.А. Бурова та інших авторів. Структура та принципи створення основних розділів будь-якого сайту, зокрема і бібліотечного, а також підходи до формування та інформаційного наповнення бібліотечних інтернет-порталів розглянуто в роботах Л. К. Боброва, М. В. Гончарова, О. Л. Крепкової, О. Д. Опаріної, А. М. Соболевої, С. Г. Стахевіч, Т. Харибиної, В. Г. Борщева, А. Є. Войсунського, С. Делаша, А. Ковалева, Я. Л. Шрайберга, Л. А. Клайда, Р. Краута, А. Карена, Ю. Найка та Д. Шивалинга, Т. О'Рейла.

Останнім часом у зв'язку з упровадженням нових інформаційних технологій потенціал сучасних військових книгозбірень значною мірою характеризується можливостями забезпечення доступу до віддалених електронних баз даних і якістю баз даних власної генерації; збагаченням практики не тільки кінцевими продуктами та послугами, а й новими видами ресурсного забезпечення: лінгвістичного, програмного, технологічного.

Метою статті є запропонувати модель організації військових ресурсів мережі Інтернет і розробити структуру та основні інформаційні складові інтернет-порталу мережі військових бібліотек України.

Матеріали і методи. Використання фундаментальних положень соціокомунікаційного, системного, функціонального, інформаційного підходів дозволило дослідити питання сучасної та перспективної організації військово-бібліотечних інформаційних ресурсів з точки зору інформаційно-змістового та інформаційно-технологічного підходів, що відображено в специфіці діяльності військової книгозбірні як документно-комунікаційної інституції, визначити умови та стратегічні напрями розвитку ЕІР зовнішнього та внутрішнього походження у бібліотечних установах оборонного відомства.

Реалізуючи дослідницькі завдання використовувалися такі методи: наукового спостереження — для

визначення загального і специфічного в процесах організації військово-інформаційних ресурсів; методи оцінювання та узагальнення інформаційно-бібліотечного досвіду; порівняльний аналіз — для з'ясування особливостей організаційних і типологічних аспектів документальних фондів: на рівні носіїв документів (неелектронних та електронних) і на рівні вітчизняних і зарубіжних інтернет-ресурсів; метод вербальної аргументації — на кожному етапі дослідження для обґрунтування висновків, під час дослідження передумов та можливостей створення єдиної інтегрованої інформаційної системи; метод моделювання — для реалізації можливості обґрунтування теоретико-методичних аспектів розробки перспективних напрямів організації ЕІР мережі військових бібліотек.

Результати та їх обговорення. На сьогодні вже вироблено ряд загальних вимог, яким повинен відповідати якісний веб-портал: глибина змісту, продумана структура, легкість навігації, стабільність інформаційних ресурсів, оперативність оновлення інформації, доступність для користувачів, єдність дизайну всіх розділів та ін. [5].

Вивчення документних джерел показало, що основними напрямками розробки порталів є способи структурування інформації, змістовної частини сайтів (контенту) і концепції моделювання його інформаційної структури. Разом з тим, можна констатувати, що поки відсутні чіткі рекомендації, критерії та методики дослідження і моделювання інформаційної структури. Також немає документів, що вказують на підходи до структурування інформації, які визначали б склад і принципи угруповання інформації на сайті. Тобто на даний момент особливої уваги потребує стандартизація структурування інформації на сайтах. У процесі організації інформаційних структур військово-бібліотечних сайтів були виявлено безліч підходів до структурування і значна неоднорідність рубрик та підрубрик. Були виділені найбільш популярні розділи — це інформація про бібліотеку, ресурси, що надаються читачам, основні напрямки діяльності бібліотек (наукова, освітня та видавнича), а також сервіси.

Враховуючи наші реалії пропонуємо узагальнену модель інтернет-порталу української військової бібліотеки:

Про бібліотеку

Історична довідка
Загальна інформація
Адміністрація
Структурні підрозділи
Режим роботи
Контакти

Ресурси

Фонди і колекції
Каталоги і картотеки, ДБА
Предметний рубрикатор (на основі УДК)
Нові надходження
Інформаційно-бібліографічні ресурси

Новини. Події

Поточні новини
Архів (згруповані за темами або датами)
Оголошення

Науково-дослідна діяльність

Проекти. Програми

Конференції

Форуми

Освітня й методична діяльність

Навчання

Підвищення кваліфікації

Семінари

Самоосвіта

Видавнича діяльність

Проспекти видань

Соціокультурна діяльність

Виставки

Масові заходи

Читачам

Режим роботи

Правила користування

Інформація про послуги (безкоштовні і платні)

Продукти

Зведений електронний каталог військових бібліотек України

Бази даних

Електронна бібліотека військової літератури

Списки покажчиків

Довідкові ресурси

Інтернет-навігатор військової тематики

Електронні видання і публікації бібліотеки

Ресурси на CD

Послуги

ЄДД

Віртуальна довідка

Бібліографічна інтернет-довідка

Розсилка інформації, новин

Сервісна інформація

Пошукові системи

Пошук по сайту

Пошук в ЕК і БД (власних і корпоративних системах)

Пошук в Інтернеті

Зворотній зв'язок:

Контактна інформація

Електронна пошта

Гостьова книга

Форум

Карта сайту

Посилання

Статистика

Лічильники (пошукових і статистичних систем)

Власний автоматичний підрахунок (використання ресурсів і т.д.)

Дані традиційної статистики

English версія

Знак копірайту

Банери

Висновки. Ефективність комунікацій в електронному інформаційному військово-бібліотечному просторі визначається чітким структуруванням і класифікацією інформації представлені на порталах для двох категорій користувачів: читачів і бібліотечних фахівців. Активне використання способів асинхронної комунікації при створенні бібліотечних порталів є необхідною умовою формування якісного інформаційно-бібліотечного веб-середовища в контексті орга-

нізації єдиного інформаційно-комунікативного інтернет-простору.

Ядром узагальненої моделі інформаційної структури обраних груп порталу повинні бути головні напрямки діяльності військової книгозбірні – ресурси, продукти, послуги і т.і. Визначено, що існують різні підходи до структурування інформації на сайтах. Виявлено найбільш поширені розділи та підрозділи, які були об'єднані в кілька блоків:

- інформація про бібліотеку (про проект, про асоціацію);
- надані ресурси (продукти і послуги);
- основні напрямки діяльності (науково-дослідна, видавнича, освітня тощо), властиві для порталу військових бібліотек і проектів;

- сервіси, що включають значну кількість засобів електронної комунікації [1].

Запропонована узагальнена модель інформаційної структури дозволяє упорядкувати інформацію на порталі, а також визначити стан і перспективи розвитку інформаційно-бібліотечних ресурсів у веб-середовищі. Ця схема дозволяє описати можливі комбінації основних елементів інформаційної структури і щонайкраще їх впорядкувати, закономірно вибудувати і прийняти допустиму систему взаємозв'язків. Використання даної моделі дозволить розробити оптимальну інформаційну структуру для порталу української військової бібліотеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулева О. В. Обзор основных направлений исследований сайтов библиотек / О. В. Кулева // Библиосфера. – 2009. – № 3. – С. 59–64.
2. Лобузина Е. В. Информационный портал «Наука Украины: доступ к знаниям» / Е. В. Лобузина // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – 2017. – Вып. 14. – С. 35-46.
3. Островська О. Ефективність сайтів українських військових бібліотек і інтернет-ресурсів військової тематики / О. Островська // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 48. – С. 583-597.
4. Островська О. Мережа українських військових бібліотек: сучасний стан та перспективи входження в соціокомунікаційний простір / О. Островська // Бібл. вісник. – 2018. – № 1. – С. 9-18.
5. Харибіна Т. Создание библиотечного веб-сайта / Т. Харибіна, Н. Слащева, Ю. Мохначева // Библиополе. – 2005. – № 1. – С. 26 – 28.

REFERENCES

1. Kuleva O. V. Review of the main directions of research sites of libraries / O. V. Kuleva // Bibliosphere, 2009, No.3. P. 59-64.
2. Lobuzina E.V. Information portal "Science of Ukraine: access to knowledge" / E.V. Lobuzina // Libraries of national academies of sciences: problems of functioning, development trends, 2017, Is. 14. P. 35-46.
3. Ostrovska O. Effectiveness of the sites of Ukrainian military libraries and Internet resources of military topics / O. Ostrovska // Scientific works of the V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, 2017, Is. 48. P. 583-597.
4. Ostrovska O. Network of Ukrainian military libraries: the current state and prospects of entering the socio-communicative space / O. Ostrovska // Bibl. Herald, 2018, No.1. P. 9-18.
5. Haribina T. Creation of a library website / T. Haribina, N. Slashcheva, Yu. Mokhnacheva // Bibliophile, 2005, No.1. P. 26 - 28.

Internet-portal of the network of military library of Ukraine: structure and main information composition

O. M. Ostrovska

Abstract. The article proposes a model of the organization of military resources of the Internet. The structure, information components of the portal of the Ukrainian military library, which should become an organic part of the library, is determined. It is proved that, with its successful development, the military bookshelves can seriously declare themselves as full participants in the information communication system of tomorrow.

Keywords: Internet resources of military topics, military library portal, structure, components of the portal, development of the library page.